

گفت و گوی «ایران» با داوود فتحعلی

گفت و گو

راهنمای برنامه تئاتر (۱۵ بهمن)

■ سرباز

نویسنده و کارگردان: حسین پارسیایی
بازیگران: انوش معظمی، مجید رحمتی، مسعود رحیم پور، رضا راد، ندا سیاس، سروش کریمی نژاد، احمد صمیمی، حسین نصری، میلاد محمدزاده، آصف جوادانفرد، یونس حمزه لویی، رضا طالبی زاده، آرمان صلحی، اسماعیل صالحی، مارال قادری، ملیکا کاشانی، الکس ملک کرم

خلاصه نمایش: یک مستندساز با نگه داشتن زمان قبل از اصابت سه راکت لیزری ضد تانک، قصد دارد سوبه های زیستی و مقاومتی یک قهرمان ملی را مرور کند.

مکان و زمان اجرا: تالار وحدت، ساعت ۱۸:۳۰

■ گرگاس ها با روز به خیر آقای وزیر

نویسنده و کارگردان: حمیدرضا نعیمی
بازیگران: رامین ناصر نصیر، امیر کرلایی زاده، بهناز نازی، کتانه افشاری نژاد، کامبیز امینی، رضا جهانی، دنیا فتحی، صالح لواسانی و بهنام شرفی

خلاصه نمایش: وزیر دارایی جدید، تصمیم می گیرد با تمام کسانی که فرار مالیاتی کرده یا دست به تخلف مالی زده اند برخورد قانونی کند. عمل به این تصمیم وقتی دشوار می شود که باید بسیاری از مقامات ریز و درشت را تحت تعقیب قرار دهد.

مکان و زمان اجرا: تئاتر شهر- سالن اصلی، ساعت ۱۸

■ سگدو

کارگردان: عباس غفاری
نویسنده: محمد چرم شیر
بازیگران: آیه کیان پور، مرتضی آقاسینی، سروش طاهری، محمدرضاصولتی، مرضیه بدرقه

خلاصه نمایش: «لنا» دختری ست که قصد پناهنده شدن به یک کشور اروپایی را دارد؛ اما کابوس هایش رهایش نمی کنند...

مکان و زمان اجرا: تئاتر شهر- سالن چهارسو، ساعت ۱۷

■ بین به عالمه ماهی

نویسنده و کارگردان: امیر دلفانی
بازیگران: خشایار قائد رحمتی، مهدی یگانه، سامان قهرمانی، امیر دلفانی

خلاصه نمایش: چهار دوست قدیمی در فضایی بی مکان و زمان در جست و جوی دوست گمشده خود هستند.

مکان و زمان اجرا: تئاتر شهر- تالار سایه، ساعت ۱۵

■ کمین ژاله

نویسنده و کارگردان: حامد مکملی
بازیگران: مرتضی نجفی، حامد مکملی، امیر امیدریزاد، حسن یابوری، امیرمحمد خوشنواز

خلاصه نمایش: چهار سرباز هر کدام به دلایلی شب عملیات، قصد بازگشت می کنند. آنها در راه بازگشت گرفتار میدان مین شده و...

مکان و زمان اجرا: تئاتر شهر- سالن قشقای، ساعت ۱۷

■ پنهان خانه پنج در

کارگردان: آرش فلاح تپیشه
نویسنده: حسین کیانی
بازیگران: سارا فتحی، سارا علاقه مند، آیدا نوروزی، مانده شهواریان، مریم بهشتی، حمید باهوش، علیرضا رشیدی، کوشا ابراهیمی

خلاصه نمایش: در زمانه ای که علم آموزی و آگاهی برای زنان جرم می شود، عطری جان خانم بیوه خان میرزا، پیر و بزرگ شهر، خانه اش را وقف تحصیل زنان می کند و...

مکان و زمان اجرا: تالار مولوی، ساعت ۱۵

■ آپ. آرت. مان

کارگردان: امیر شاه علی
نویسنده: سپیده قربانی
بازیگران: محمدرضا ایمانیان، غزل میرزایی، ساناز زمانی، سهیل بابایی، مهناز مهدی زاده، فائقه شلالوند، امیر شاه علی

خلاصه نمایش: آبارتمان قدیمی در گوشه ای از شهر با ورود افراد جدید دستخوش تغییرات عمده در شکل روابط و ساختار زندگی ساکنان آن می شود و...

مکان و زمان اجرا: تماشاخانه ایرانشهر- سالن استاد ناظرزاده، ساعت ۱۷

■ اتول سورون

کارگردان: شهروز دل افکار
نویسنده: باقر سروش
بازیگران: آناهیتا اشتر نخعی، سجاد اکبری، محمدامین پهلوان، کامیاب حاجی نوروزی، پیام حق نژاد، محمدحسین رحیمی، مبینا زارعی، حسین سپهری، حورا پاکیزه دل، فرید سهرابی، ارسلان شهبازیگی، آرمینا ضیاء نور، سحر عبدالملکی، سودا گودرزی، علی گوران، محمدامین لطفی، فاطمه ملکی، عرفان نقی نسب، هیوا یزدی

خلاصه نمایش: یکی از شاهان قاجار، بعد از سفر آخرش به فرنگ و با دیدن ماشین در آنجا، تمام فکر و زندگی اش تغییر کرده و همه زندگی اش می شود وارد کردن ماشین به دربار ایران. تا جایی که...

مکان و زمان اجرا: تماشاخانه ایرانشهر- سالن استاد سمندریان، ساعت ۱۹

داوود فتحعلی بیگی با تأکید بر اینکه آنچه می گوید از منظری آرمان گرایانه و نه انتقادی است و «ای کاش» هایی است که از عمق سینه برمی آید، می پرسد چرا نباید در جشنواره تئاتر فجر به عنوان یک رویداد هنری ملی، الگوهایی از نمایش ایرانی در معرض تماشا گذاشته شود؟

نرگس کیانی / این روزها نام داوود فتحعلی بیگی؛ پیشکسوت نمایش ایرانی با عنوان «مسن ترین کارگردان سی و نهمین جشنواره تئاتر فجر با ۷۰ سال سن» همراه شده است. او که با عناوینی چون «آقای نمایش های ایرانی» شناخته می شود در جشنواره سی و نهم با نمایش «عمو هاشم» در بخش «صحنه ای- غیررقابتی» شرکت می کند. نمایشی مستند که به بخش هایی از زندگی هاشم فیاض؛ تعزیه خوان پیشکسوت و آخرین بازمانده از نسل تعزیه خوانان تکیه دولت می پردازد که در سال ۱۳۸۳ در تهران درگذشت و به اجرا در قامت اشقیا و خصوصا نقش شمر شهره بود.

«عمو هاشم» به قلم داوود فتحعلی بیگی پیش از این در شهرپور و مهر سال جاری در تماشاخانه سنگلج روی صحنه رفت و این بار، روز شنبه ۱۸ بهمن ماه در قالب سی و نهمین جشنواره تئاتر فجر در سالن قشقایی مجموعه تئاتر شهر اجرا می شود.

جشنواره های که جریان ساز نیست

فتحعلی بیگی در خصوص کارکرد جشنواره تئاتر فجر در تئاتر ایران، معتقد است: به هر حال در طول این سالیان، جشنواره تئاتر فجر جایگاهی پیدا کرده است که از جهاتی حائز اهمیت است اما متأسفانه در بیشتر مواقع جریان ساز نبوده است. او درخصوص مرادش از «جریان سازی» تصریح کرد: نهایت عمر جریاناتی که توسط جشنواره تئاتر فجر ساخته شده، دویا سه سال بوده است و آن هم به علت جلب کردن توجه شرکت کنندگان و خصوصا شرکت کنندگان جوان تر به آثار برگزیده. به گونه ای که سایر شرکت کنندگان هنگام تولید اثر در سال بعد، در پی رعایت نکاتی برآمده اند که به زعم شان موجب برصدر نشستن آثار برگزیده سال پیش شده است.

فتحعلی بیگی ادامه داد: این، نه جریان سازی که جو زدگی است. جوی شکل گرفته تحت تأثیر سمت و سوی داوران در اهدای جوایز. این پژوهشگر، مؤلف و مدرس نمایش های ایرانی افزود: در کنار اهمیتی که جشنواره تئاتر فجر در تئاتر ایران دارد، چندان در مشخص کردن خط و مشی معین برای تئاتر، کارآمد نبوده است و این ناکارآمدی بویژه در قلمرو «نمایش ملی» به وضوح دیده می شود. ما شاهد روی صحنه رفتن آثاری به عنوان مصداق های درست نمایش ملی برگرفته از الگوهای وارداتی است. در سال های اخیر که فضای مجازی امکان دسترسی به آثاری از سراسر جهان را فراهم کرده است، متأسفانه شاهدیم که حتی به جای الگوبرداری، تقلیدی نعل به نعل از این آثار صورت می گیرد که نمونه آن در جشنواره سال گذشته دیده شد.

■ تئاتر وارداتی ای که هنوز هم خودی نشده است

نویسنده نمایشنامه «به دنبال بخت» با به کار بردن عبارت «پا جای پای دیگران گذاشتن» ادامه داد: طبیعتاً دیدن آثار دیگر فعالان عرصه هنر نمایش، هیچ ایرادی ندارد و ایراد آنجاست که می خواهیم پا جای پای آن ها بگذاریم و این کار را بدون بروز و ظهور هیچ گونه خلاقیتی انجام می دهیم. ایراد دیگری به توجهی به فرهنگ غنی مان از جهات مختلف است که پسندیده نیست. رویکرد عمومی به سمت تئاتر غرب است و کمتر پیش می آید که شاهد گردش به سمت تئاتر شرق باشیم و این، نه فقط در جشنواره تئاتر فجر که در شیوه آموزش ما نیز مشهود است. در آن، همچنان خودی نشده است و قاطبه مردم به دنبال تماشایش نیستند.

■ مردمی که پیش از آموختن تئاتر از غرب، با مفهوم «نمایش» بیگانه نبودند

او با اشاره به این که «درست است که می گویند ما تئاتر را از غرب آموخته ایم»، ادامه داد: ما تئاتر را به این معنی که تماشاخانه ای با صحنه

اگر دامنه نگاهمان را گسترش دهیم می بینیم که اغلب نمایش های شرقی، از جنس نمایش های روایی اند.

ما بسیار پیش از به راه افتادن تماشاخانه دارالفنون به عنوان اولین نمونه براساس الگوی غربی، تکیه دولت را داشتیم و در آن، نمایش اجرا می شد

قاب عکسی بسازیم و سنی وجود داشته باشد که تماشاگران روبه روی آن بنشینند و متنی دراماتورژی شده و میزانشن بندی شده روی آن به صحنه برود را از غرب آموخته ایم اما این، به آن معنا نیست که مردم ما با پدیده ای به نام نمایش در مفهوم عام کلمه بیگانه بوده اند. فتحعلی بیگی با بیان این که «ما پیش از ورود تئاتر فرنگی به کشورمان با پدیده ای به نام

نمایش و اجرا آشنا بوده ایم» تصریح کرد: در طول تاریخ این سرزمین، گونه های مختلفی از نمایش به اجرا درآمده است. جالب است در عصری که این هنر بالنده شد و مراحل تکاملی خود را طی و پوست اندازی کرد، قصه های ملی و مذهبی را مورد توجه قرار داد و در آستانه شکل دادن به «نمایش ملی» که من تعزیه را منطق آن می دانم، قرار گرفت. نمایش ملی نمایشی راوی است که اقوام گوناگون یک کشور در شکل گیری آن موثر باشند و از نمونه هایش می توان به نمایش های روحوضی اشاره کرد. او با تمرکز بر واژه «نمایش روایی» ادامه داد: اگر دامنه نگاهمان را گسترش دهیم می بینیم که اغلب نمایش های شرقی، از جنس نمایش های روایی اند.

فتحعلی بیگی با اشاره به «تکیه دولت» و «تماشاخانه دارالفنون» افزود: ما بسیار پیش از به راه افتادن تماشاخانه دارالفنون به عنوان اولین نمونه براساس الگوی غربی، تکیه دولت را داشتیم و در آن، نمایش اجرا می شد و آن طور که در «روزنامه خاطرات اعتمادالسلطنه» آمده

است دسته اسماعیل بزاز نیز در تکیه دولت شبیه مضحک اجرا می کردند یا نخستین ترجمه های نمایشنامه های مولیر توسط همین دسته و تقلید چپانی که بقال بازی می دانستند اجرا شد که خود سند آشنایی شان با هنر نمایش است. پس پیش از ورود تئاتر به معنای غربی، نمایش در ایران وجود داشته است اما به دلایل مختلف مکرراً مورد بی مهری واقع شده است و حاصل این بی مهری، در پی دیگران رفتن ماست.

■ ریلی که وجود ندارد

فتحعلی بیگی که بخش اعظم سال های فعالیت هنری خود را صرف پژوهش درمورد گونه های مختلف نمایش ایرانی و بالخصوص تعزیه کرده است درخصوص لزوم پیگیری رویکردی مشخص از سوی برگزارکنندگان جشنواره تئاتر فجر، گفت: اگر سیاست گذاری جشنواره از ابتدا به این صورت بود که هر کسی عهده دار امور آن شد، بر روی ریلی از پیش مشخص شده حرکت کند، مطمئناً امروز به شرایطی متفاوت روبه رو بود اما به دلیل عدم پیش بینی این خط مشی از ابتدا،

۲ **تلوئیز یونی برای تئاتر**

داشتن یک پلنفرم ویژه برای پوشش و انعکاس همه رویدادهای تئاتری اعم از اجرا و سایر برنامه های نمایشی در زیرمجموعه اداره کل هنرهای نمایشی و معاونت هنری ارشاد یک ضرورت به حساب می آمد که در نتیجه طی یک برنامه ریزی شاهد ایجاد سامانه «تلویزیونی تئاتر ایران» توسط انجمن هنرهای نمایشی هستیم که به حق بزرگ ترین درگاهی است که می تواند پیگیری مطلوبی از اغلب رویدادهای تئاتری برای مخاطبان در سراسر کشور باشد که با توجه به تمهیدات دوستان در معاونت هنری و اداره کل هنرهای نمایشی و انجمن هنرهای نمایشی ایران، از هر نظر برای هنرمندان به منظور بازتاب رویدادهای نمایشی مقرون به صرفه است.

حسین مسافر آستانه دبیر سی و نهمین جشنواره تئاتر فجر ایجاد پلنفرم ویژه به منظور اشتراک اسناد تصویری رویدادهای نمایشی در فضای مجازی را یک ضرورت دانست.

۱ **مستقیم از شهید سلیمانی نگفتم**

نقش یک ژنرال را بازی می کنم که به ظاهر آمریکایی است اما تمام امپریالیسم و سرمداران دسیسه و توطئه جهانی را نمایندگی می کند و گریزی نیز به ایادی آمریکا در منطقه خاورمیانه می زند که همواره در حال طراحی خدعه و نیرنگ هستند. نویسنده و کارگردان این نمایش در طول روایت آن بسیار اصرار دارد که راجع به شخصیت حاج قاسم سلیمانی مستقیم گویی صورت نگیرد و به همین خاطر است که در طول روایت نمایشی قهرمان این نمایش که اساساً این روایت مختص اوست غایب است؛ دلیل خوبی هم برای این اتفاق وجود دارد و آن اینکه طی سال های اخیر و بویژه یک سال پس از شهادت این سردار بزرگ در مورد پرداختن به شخصیت ایشان مراجعات مستقیمی شده است و اذهان شاید از این مواجهه اشباع باشد.

انوش معظمی بازیگر نمایش «سرباز»

از شیوه روایت متفاوت این نمایش درباره شهید قاسم سلیمانی گفت.

گفته ها